

Maa- ja metsätalousministeriö
kirjaamo@mmm.fi
PL 30
00023 VALTIONEUVOSTO

Viite: Kommentointipyyntöne 24.10.2018, Dnro 911/01.01/2018

KOMMENTOINTI PORONHOITOLAISIA SÄÄDETYN VAHINKOJA JA AITAAMISTA KOSKEVAN RIIDANRATKAISUN UUDISTAMISESTA

Maa- ja metsätalousministeriö on pyytänyt mm. Kainuun liittoa kommentoimaan kirjallisesti poronhoitolaissa (848/1990) säädetyn vahinkoja ja aitaamista koskevan riidanratkaisun uudistamisen luonnosta.

Poronhoitolain 3 §:n mukaan poronhoitoa saadaan poronhoitolaissa säädetyin rajoituksin harjoittaa poronhoitoalueella maan omistus- tai hallintaoikeudesta riippumatta.

Poronhoitolain 6 luku sisältää säännökset vahinkojen estämisvelvollisuudesta, vahinkoja koskevasta korvausvastuusta sekä vahinkojen arvioinnista ja korvausriitojen ratkaisemisesta. Poronhoitolain 32 ja 34 §:n mukaan laissa säädetty arvioimislautakunta ratkaisee aitaamisvelvollisuutta ja vahingonkorvausta koskevat riidat. Arvioimislautakunnan tehtävistä, kokoonpanosta, päätöksestä, jäsenten palkkiosta ja vastuusta säädetään poronhoitolain 36–38 §:ssä.

Maa- ja metsätalousministeriön esityksen tavoitteena on uudistaa porojen aiheuttamien vahinkojen arviointia sekä korvaus- ja aitausriitojen ratkaisua tavalla, joka parantaa oikeuden saatavuutta, turvaa riidanratkaisutoiminnan puolueettomuuden ja riippumattomuuden, lisää toimintaan siinä vaadittavaa asiantuntemusta sekä näiden muutosten kautta lisää riitojen osapuolten luottamusta riidanratkaisujärjestelmään. Tavoitteena lisäksi on, että uusitusta järjestelmästä tulee riittävän selkeä, tehokas ja yksinkertainen ja että sen toiminnasta asian osapuolille ja valtiolle aiheutuvat kustannukset pysyvät kohtuullisina.

Luonnoksessa esitetään riidanratkaisua koskevien prosessisäännösten uudistamista siten, että ne täyttäisivät oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin vaatimukset. Luonnoksessa esitetyt prosessisäännöt vastaisivat pitkälti käräjäoikeuksia varten olevia oikeudenkäymiskaaren säännöksiä, ja niistä säädettäisiin suurelta osin viittauksilla mainittuun lakiin. Luonnoksessa esitetty porovahinkolautakunta ratkaisisi kuitenkin asiat istunnossaan kirjallisen oikeudenkäyntiaineiston ja katselmuksessa tehtyjen havaintojen perusteella.

Koska esitetyn porovahinkolautakunnan toiminta on pienimuotoista, luonnoksessa esitetään, että lautakunta saisi tarvittavat hallinnolliset palvelut (mm. asiakirjahallinta, ja arkistointi) vaihtoehtoisesti joko Ruokavirastolta, maakunta- ja sote-uudistuksen toteutuessa Lapin maakunnalta tai Pohjois-Pohjanmaan maakunnalta.

Lautakunnan toiminnasta aiheutuvat tarpeelliset kustannukset maksettaisiin valtion varoista. Lautakunnan käsittelystä perittäisiin valtiolle laissa säädetty maksu, joka lau-

takunnassa hävinneen osapuolen tulisi maksaa. Koska prosessin on tarkoitus olla yksinkertainen ja katselmusta lukuun ottamatta kirjallinen, oikeusavustajien tarve prosesseissa arvioidaan vähäiseksi. Laitakunnan päätökseen haettaisiin muutosta valittamalla Rovaniemen hovioikeuteen.

Kommentointipyyynnössä todetaan, että kirjallisten kommenttien pohjalta päätetään asian jatkovalmistelun toteuttamistavasta. Varsinainen hallituksen esitystä koskeva lausuntokierros järjestetään myöhemmin.

Vahinkoja ja aitaamista koskevan riidanratkaisun uudistaminen

Kainuun liitto toteaa, että nykyisten kuntakohtaisten arvioimislautakuntien korvaaminen yhdellä riidanratkaisulautakunnalla (luonnoksessa porovahinkolautakunta) on taroituksenmukaista verrattuna nykytilaan tai esitettyihin muihin vaihtoehtoihin. Tällöin voitaneen turvata vahinkojen arvioinnissa ja korvausräiöjen ratkaisuiissa nykyistä paremmin mm. ratkaisutoiminnan puolueettomuus ja riippumattomuus, asiantuntemus ja todennäköisesti myös lisätä luottamusta riidanratkaisuasioden hoitamiseen sekä pitää riidanratkaisutoiminnan kulut kohtuullisena.

Luonnoksessa esitetyt porovahinkolautakunnan jäsenten nimittämistä ja kelpoisuusvaatimuksia sekä ratkaisukokoonpanoa koskevat alustavat ehdotukset ovat perusteltuja. Esityksen jatkovalmistelussa, kohtaan 36 a § Jäsenten määrääminen, tulisi harkita lisättäväksi mainintaa asiantuntijajäsenten valitsemisesta poronhoitoalueelta. Tällöin voitaisiin varmistua paikallistuntemuksen saamisesta asiantuntijajäsenten ja lautakunnan työhön.

Riidanratkaisutoiminnan sujuvuuden arvioidaan toteutuvan vähintäänkin kohtuullisen hyvin, mikäli lautakunnalla on käytössään luonnoksessa esitetty toimiva kuva- ja äänilyhteyden mahdollistava laite. Tämä olisi myös toiminnan kustannustehokkuuden kannalta tarpeellista.

Riidanratkaisua koskevien prosessisäännösten uudistaminen siten, että ne täyttäsivät oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin vaatimukset, pitää Kainuun liitto kannatettavana ja tarpeellisena uudistuksena.

Kyseessä olevassa riidanratkaisutoiminnassa on kyse tuomiovallan käytöstä ja se on luonteeltaan valtion vastuulle kuuluva oikeusturvatehtävä. Kainuun liiton näkemyksen mukaan porovahinkolautakunnan sijoittaminen valtion viranomaisen yhteyteen tulisi olla uudistamisen lähtökohtana.

Kainuun liitto

Hannu Heikkinen
suunnittelujohtaja

Martti Juntunen
maankäyttöasiantuntija